

Loviisan kaupungin esiopetuksen ja perusopetuksen koulukuljetusperiaatteet

Sisällys

1.	Lainsäädäntö.....	3
1.1.	<i>Perusopetuslaki</i>	3
1.2.	<i>Muiden lakien ja asetusten määräyksiä</i>	4
2.	Oikeus koulukuljetukseen	5
2.1.	<i>Ensisijainen koulu eli lähikoulu / lähiesiöpaikka</i>	5
2.2.	<i>Koulumatkan pituus</i>	6
2.3.	<i>Koulumatkaan käytettävä aika</i>	6
2.4.	<i>Koulumatkan vaarallisuus</i>	6
3.	Esiö- ja koululaiskuljetuksen hakeminen ja myöntäminen	7
4.	Koulukuljetusten suunnittelu ja järjestäminen	8
4.1.	<i>Kuljetusten odotusajat</i>	8
4.2.	<i>Lukujärjestyksistä poikkeavat kuljetukset</i>	9
4.3.	<i>Kuljetuksesta maksettava saattokorvaus</i>	9
4.4.	<i>Oppilaan kuljettaminen oheiskuljetettavana</i>	9
4.5.	<i>Tiedottaminen</i>	9
5.	Säännöt ja ohjeet	10
5.1.	<i>Ohjeita oppilaille ja huoltajille</i>	10
5.2.	<i>Ohjeita kouluille</i>	12
5.3.	<i>Ohjeita liikennöitsijälle ja kuljettajalle</i>	13
5.4.	<i>Kuljetettavien luettelot</i>	14
5.5.	<i>Poikkeustilanteet ja erimielisyydet</i>	14
6.	Liikennekasvatus ja -turvallisuus	16
7.	Liitteet	17

1. Lainsäädäntö

1.1. Perusopetuslaki

6 § Oppilaan koulupaikan määräytyminen

Opetus tulee kunnassa järjestää siten, että oppilaiden matkat ovat asutuksen, koulujen ja muiden opetuksen järjestämipaikkojen sijainti sekä liikenneyhteydet huomioon ottaen mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä.

Kunta osoittaa oppivelvolliselle ja muulle tässä laissa tarkoitettua opetusta saavalle 1. momentin mukaisen lähikoulun tai muun soveltuvan paikan, jossa tämän lain 4. §:n 1. ja 2. momentin mukaisesti annetaan opetusta sellaisella oppilaan omalla kielellä, jolla kunta on velvollinen opetusta järjestämään.

Esiopetusta saavalle oppilaalle voidaan opetuksen järjestämipaikaksi osoittaa myös vastaavat edellytykset täyttävä 4. §:n 1. momentissa tarkoitettu päivähoitopaikka tai muu soveltuva esiopetuksen järjestämipaikka. Kunta voi perustellusta opetuksen järjestämiseen liittyvästä syystä opetuskieltä muuttamatta vaihtaa opetuksen järjestämipaikkaa.

32 § Koulumatkat

Jos perusopetusta tai lisäopetusta saavan oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen. Jos esiopetusta saavan oppilaan matka kotoa esiopetukseen tai varhaiskasvatuslaissa tarkoitettua varhaiskasvatuksesta esiopetukseen on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on vastaavasti oikeus maksuttomaan kuljetukseen kotoa suoraan esiopetukseen tai varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin tai varhaiskasvatukseen.

Perusopetusta, lisäopetusta tai esiopetusta saavalla oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen myös silloin, kun edellä tarkoitettu matka oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi. Maksuttoman kuljetuksen vaihtoehtona on oppilaan kuljettamista tai saattamista varten myönnettävä riittävä avustus.

Edellä 1. momentin mukaisesti järjestettävä oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas lukuvuoden alkaessa on täyttänyt 13 vuotta, saa koulumatka kestää enintään 3 tuntia.

Jos oppilas otetaan muuhun kuin 6. §:n 2. momentissa tarkoitettuun kouluun tai opetuksen järjestämipaikkaan, oppilaaksi ottamisen edellytykseksi voidaan asettaa, että huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista. Kuljetusta odottavalle oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus ohjattuun toimintaan.

48 b § Järjestäminen ja laajuus

Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestettäessä tulee ottaa huomioon, että niillä toimintaan osallistuvilla lapsilla, joilla on 32. §:n mukainen oikeus koulumatkaetuun, on mahdollisuus käyttää tätä etuutta.

1.2. Muiden lakien ja asetusten määräyksiä

Kasvatus- ja sivistyslautakunta on päättänyt oppilaaksiottoalueista ja koulukuljetusten järjestämisperiaatteista (29.4.2020 § 41). Esiopetusta ja perusopetusta koskevissa kuljetusasioissa päätöksentekijänä ovat kaupungin voimassa olevan hallintosäännön (37 § 4–5) mukaiset viranhaltijat. Koulujen rehtorit tekevät annettujen ohjeiden mukaisesti päätöksen esi- ja perusopetuksen kuljetusoppilaista koulumatkan pituuden ja vaarallisuuden perusteella. Koulutuspäällikkö päättää harkinnanvaraisten kuljetusetuuksien myöntämisestä annettujen ohjeiden mukaisesti.

Kaupunginhallitus on tehnyt hankintapäätöksen Loviisan kaupungin henkilöliikenteestä (11.5.2020 § 117). Hankintalain 128. §:n mukaiset hankintasopimukset on solmittu koulukuljetuksia hoitamaan valittujen liikennöitsijöiden kanssa.

Kunta on vakuuttanut kaikki oppilaat esiopetuksessa/koulussa tai koulumatkalla tapahtuvan tapaturman varalta If-vakuutusyhtiössä.

Vakuutus koskee varsinaista esiopetus-/kouluaikaa ja koulumatkaa sekä koulun järjestämiä opintoretkeä ja muita retkiä. Vakuutus korvaa tapaturman aiheuttamat hoitokulut. Vakuutus on If-vakuutusyhtiössä. Esinevahinkoja ei korvata. Liikennevahingoissa korvausta haetaan ensisijaisesti liikennevakuutuksesta.

Tieliikennelaki (729/2018) § 90 Turvavyö ja muut istuinpaikan turvalaitteet

Liikenne- ja viestintäministeriön asetus koulu- ja päivähoitokuljetusten kuormauksesta ja turvallisuusjärjestelyistä (553/2006)

Laki alkolukon käytöstä koulu- ja päivähoitokuljetuksissa (1110/2010)

2. Oikeus koulukuljetukseen

Loviisan kaupungin koulukuljetusten myöntämisessä ja järjestämisessä noudatetaan perusopetuslain 32. §:ssä määriteltyjä perusteita. Perusopetuslain lisäksi koulukuljetusten myöntämisessä noudatetaan Loviisan kaupungin hyväksymiä tarkentavia päätöksiä tai perusteita.

Oppilaalla on oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen hänelle osoitettuun lähikouluun, jos perusteet täyttyvät.

Varsinaisella koulumatkalla tarkoitetaan oppilaan päivittäistä kodin ja kunnan osoittaman ensisijaisen koulun/esiopetuspaikan (= lähikoulun) välistä matkaa, jonka hän kulkee kouluun/esiopetukseen ja sieltä palatessaan. Koulumatkaksi ei katsota oppilaan poikkeamista koulureitiltä tai jos hän ei käytä hänelle osoitettua koulukuljetusta.

Koulukuljetuksella tarkoitetaan oppilaalle maksutonta kuljetusta kodin ja koulun/esiopetuspaikan välillä, jonka opetuksesta vastaava järjestää halvinta tarkoituksenmukaista kulkuneuvoa käyttäen. Maksuton koulukuljetus koskee esiopetusta, perusopetusta tai lisäopetusta saavaa oppilasta.

Perusteiden täytyessä Loviisan kaupunki on velvollinen järjestämään oppilaalle maksuttoman koulukuljetuksen tai avustamaan oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuviissa kustannuksissa.

Oppilaalla ei ole oikeutta koulukuljetusetuuteen, jos hänet otetaan muuhun kuin kaupungin osoittamaan lähikouluun tai esiopetuspaikkaan (perusopetuslaki 6. § 2. mom.), tällöin oppilaaksi ottamisen edellytykseksi voidaan asettaa, että huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista (perusopetuslaki 32. § 3. mom.) Oppilaan huoltaja voi myös järjestää kuljetuksen kouluun/esiopetukseen omalla tai tilaamallaan kulkuneuvolla, jolloin hän vastaa siitä aiheutuvista kustannuksista ja järjestelyistä kokonaisuudessaan.

Mikäli lapsi asuu vuorotellen kummankin vanhemman luona, lapsella on vain yksi virallinen asuinpaikka (väestörekisterin mukainen asuinpaikka), jonka perusteella kunta osoittaa oppilaan lähikoulun. Kunnan perusopetuslain mukaisen koulumatkaetuuden järjestämisvelvollisuus perustuu vain lapsen viralliseen asuinpaikkaan.

Perusopetuslakiin perustuvaa oikeutta matkaetuun ei ole oppilailla, jotka osallistuvat perusopetukseen valmistavaan opetukseen. Loviisassa valmistavaan opetukseen osallistuvalla oppilaalla on oikeus koulumatkaetuun.

2.1. *Ensisijainen koulu eli lähikoulu / lähiesiopetuspaikka*

Kuljetusetuuden edellytyksenä on, että oppilas käy Loviisan kaupungin osoittamaa ensisijaista koulua/esiopetuspaikkaa. Muihin kuin Loviisan kaupungin osoittamiin kouluihin/esiopetuspaikkoihin kuljetuksia ei järjestetä eikä korvata.

2.2. *Koulumatkan pituus*

Perusopetuslaissa määritellään koulumatkan pituudesta seuraavasti: ”Jos esiopetusta tai perusopetusta saavan oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen.”

Loviisan kaupungin kasvatus- ja sivistyslautakunnan määrittelemissä perusteissa esi- ja perusopetuksessa oppilaalle myönnetään koulukuljetus kaupungin osoittamaan ensisijaiseen esiopetus- tai perusopetuspaikkaan, kun koulumatkan pituus on

esiopetuksessa ja perusopetuksen 1.–3. luokan oppilaalla yli 3 kilometriä perusopetuksen 4.–9. luokan oppilaalla yli 5 kilometriä.

Koulumatka mitataan lapsen väestörekisterin mukaisesta pysyvän kotiosoitteen mukaisesta kiinteistön liittymästä, koulun portille osoitettuun mittauspisteeseen (liite) lyhintä turvallista jalankulkukelpoista ja yleisessä käytössä olevaa tietä pitkin. Mikäli oppilas voi suorittaa koulumatkansa vaihtoehtoisesti jalankulku-, kevytliikenne- tai autoliikenteen käyttämää tietä pitkin, niin koulumatkaksi katsotaan lyhyin reitti, jota pitkin koulumatka voidaan liikennesääntöjä noudattaen jalan suorittaa. Mittauksessa huomioidaan lisäksi, onko reitti käytettävissä myös talviaikaan. Kunnan velvollisuus ei ole järjestää kuljetusta koko matkalle. Koulumatka mitataan tietokoneohjelmalla. Tarkastusmittauksen suorittaa tarvittaessa sivistys- ja hyvinvointikeskus ja kaupungin mittauspalvelut.

2.3. *Koulumatkaan käytettävä aika*

Perusopetuslain 32. §:n mukaan oppilaan päivittäinen koulumatka saa odotuksineen kestää enintään

- kaksi ja puoli tuntia oppilaan ollessa alle 13-vuotias lukuvuoden alkaessa
- kolme tuntia oppilaan ollessa yli 13-vuotias lukuvuoden alkaessa.

Käveltävää koulumatkaa mitattaessa käytetään laskentaperusteena Kuntaliiton laskentaohjetta, jonka mukaan yhden kilometrin matkan kulkemiseen menee 13 minuuttia.

2.4. *Koulumatkan vaarallisuus*

Jos oppilaan koulumatka hänelle osoitettuun esi- tai perusopetuspaikkaan tai osa siitä todetaan vaaralliseksi, kaupunki järjestää koulukuljetuksen koulumatkalle tai sen vaaralliseksi katsotulle osuudelle. Koulumatkan turvallisuutta arvioidaan Koululiitun ohjelman perusteella. Rehtori tekee päätöksen koulukuljetuksen myöntämisestä.

Petoeläinhavaintojen vuoksi anottavia kuljetuksia tai niihin liittyviä, nykyistä kuljetusreittiä koskevia muutoksia on mahdollista anoa. Hakemuksen pohjalta tilanne arvioidaan oppilaskohtaisesti. Hakemuksen käsittelyä varten pyydetään lausunto paikalliselta riistanhoitoyhdistykseltä.

Koulumatkan vaarallisuus voi lukuvuoden aikana muuttua, jolloin maksuton koulukuljetus voidaan myöntää myös määrääjälle.

3. Esiopetus- ja koululaiskuljetuksen hakeminen ja myöntäminen

Koulumatkaetuus myönnetään ilman hakemusta Loviisan kaupungin osoittamaan lähikouluun, mikäli perusteissa määritellyt kilometrirajat täyttyvät tai koulumatka on määritelty vaaralliseksi. Päätöksen tekee koulun rehtori lukuvuodeksi kerrallaan.

Yksittäistä oppilasta koskevaa koulumatkaetuutta tai sen muutosta tulee huoltajan hakea erillisellä hakemuksella. Hakemukseen tulee aina liittää asiantuntijalausunto koulumatkan rasittavuudesta tai vaativuudesta. Lausunnossa tulee todeta yksilöity tarve ja perusteet kuljetukselle. Hakemuksesta tulee ilmetä myös ajanjakso, jona kuljetus on välttämätön sekä esitys kuljetusmuodosta. Lausunto ei velvoita kuntaa kuljetuksen järjestämiseen. Harkinnanvaraisen koulukuljetuspäätöksen tekee koulutuspäällikkö lukuvuodeksi kerrallaan. Asiantuntijalausunnot on toimitettava joka lukuvuosi hakemuksen mukana uudelleen, elleivät ne ole luonteeltaan pysyväislaatuisia.

Erikoistapauksissa, kuten terveydellisten syiden perusteella tapahtuvissa kuljetuksissa, voidaan kuljetus järjestää tai korvata lyhyemmäksi ajaksi.

Koulukuljetuspäätös voi myös perustua moniammatillisen ryhmän lausuntoon.

Oppilaalle tehty erityisen tuen päätös ei automaattisesti oikeuta koulukuljetusetuuteen.

Mikäli huoltajat eivät ole tyytyväisiä viranhaltijan päätökseen, siitä voi tehdä valituksen Helsingin hallinto-oikeudelle. Jokaiseen päätökseen liitetään valitusosoitus.

4. Koulukuljetusten suunnittelu ja järjestäminen

Kuljetusten suunnittelu ja järjestelyt alkavat koulukuljetuspäätösten jälkeen toukokuussa.

Kuljetusten suunnittelu ja järjestelyt tehdään yhteistyössä suunnittelijan, koulujen rehtoreiden ja liikennöitsijöiden kanssa siten, että ne hoidetaan turvallisesti, taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti ja lakia ja asetuksia noudattaen.

Kuljetukset pyritään järjestämään ensisijaisesti julkisella liikenteellä. Mikäli koulukuljetusta ei pystytä järjestämään julkisen liikenteen avulla, se järjestetään muun muassa tilauslinja-autoilla tai -takseilla.

Kuljetusta ei välttämättä järjestetä oppilaan koko koulumatkalle, vaan oppilaan tulee varautua siihen, että hän kulkee osan koulumatkasta omatoimisesti. Kuljetuksen myöntämisen perusteena oleva kilometriraja on oppilaan omatoimisen kulkemisen pisin mahdollinen omavastuumatka. Taksikuljetusoppilaille määritellään turvalliset nouto- ja saattopaikat. Oppilaan koulukuljetukseen ja omatoimiseen kävelyyn kuluva yhtenäisaika odotusaikoinen ei kuitenkaan saa ylittää perusopetuslain mukaisia päivittäisiä koulumatkaan kuluvia aikoja.

Lisäksi kuljetuksia suunniteltaessa huomioidaan seuraavat seikat:

- koulujen tuntikehykset
- lukujärjestysjärjestelyt
- useiden koulujen kuljetusten ja reittien yhdistämismahdollisuus ja jatkoyhteydet
- mahdollinen odotusaika, aikarajan huomioiminen (2,5/3 tuntia)
- oppilaiden tasapuolinen kohtelu kunnan eri osissa
- jo olemassa olevat liikennejärjestelyt/joukkoliikenne
- toissijaisina kuljetusmuotoina taksi- ja tilausliikenne
- kuljetuskalusto ja sen riittävyys
- alueella olevat vaaralliset tiet, sillat tai muut erityistä huomioita vaativat seikat tiestössä ja koulureittien varrella

4.1. *Kuljetusten odotusajat*

Oppilas voi joutua käyttämään koulumatkallaan useita kuljetusmuotoja. Oppilaalle saattaa koulukuljetusautojen reiteistä ja aikatauluista johtuen kertyä odotusaikaa aamulla ennen esiopetuksen/koulun alkamista sekä iltapäivällä koulun päättymisen jälkeen. Ennen koulupäivän alkua kuljetusoppilaille järjestetään valvontaa.

Koulupäivän päättyessä kuljetusta odottavalle oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus ohjattuun toimintaan ja opetuksen järjestäjän tulee huolehtia oppilaiden valvonnasta. Toimintaan osallistuminen on oppilaalle vapaaehtoista. Päivittäiset odotusajat pyritään pitämään kohtuullisina kuitenkin hyödyntäen yhteisiä kuljetusjärjestelyjä.

4.2. Lukujärjestyksistä poikkeavat kuljetukset

Koulukuljetusoppilas on oikeutettu koulukuljetukseen myös ennen tai jälkeen hänelle annetun tukiopetuksen. Jälki-istuntoon määrätylle oppilaalle rehtori katsoo kuljetusjärjestelyt niin, että oppilaan on mahdollista kulkea kotimatka myöhemmin lähtevällä aikataulun mukaisella vuorolla tai kuljetuksella tai muulla järjestetyllä tavalla. Koulujen kerhoista ei pääsääntöisesti järjestetä erillisiä kuljetuksia.

Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestettäessä tulee ottaa huomioon, että niillä toimintaan osallistuvilla lapsilla, joilla oikeus koulumatkaetuuteen, on mahdollisuus käyttää tätä etuutta. Edellytyksenä on jo olemassa oleva koulukuljetusreitti, sillä erillistä kuljetusta ei järjestetä.

4.3. Kuljetuksesta maksettava saattokorvaus

Loviisan kaupunki voi suorittaa huoltajalle saattokorvausta oppilaan kuljettamisesta aiheutuneista kustannuksista. Saattokorvauksen myöntämisen edellytyksenä on, että Loviisan kaupunki ei ole järjestänyt kuljetusta muulla tavoin. Saattamisesta tehdään aina tapauskohtaisesti erillinen päätös. Avustusta on haettava ennen kuljetuksen aloittamista, ja korvausperusteena on 50 prosenttia kunnallisen virkaehtosopimuksen mukaisesti oman auton käyttökorvauksesta. Korvaus maksetaan vain yhteen suuntaan matkalta, jolloin oppilas on huoltajan kyydissä. Korvaus maksetaan jälkikäteen huoltajan pankkitilille hakemukseen liitetyn selvityksen perusteella.

4.4. Oppilaan kuljettaminen oheiskuljetettavana

Mikäli oppilas ei ole oikeutettu koulumatkan pituuden perusteella koulukuljetukseen, voi huoltaja sopia liikennöitsijän kanssa lapsensa kuljettamisesta oheiskuljetettavana, mikäli autossa on tilaa. Tällöin huoltaja maksaa kuljetuksesta aiheutuneet kustannukset suoraan liikennöitsijälle. Oheiskuljetettava merkitään koulun kuljetettavien oppilaiden luetteloon oheiskuljetettavaksi.

4.5. Tiedottaminen

Koulujen rehtorit lähettävät touko-/kesäkuussa kuljetuspäätöksen kuljetusoikeudesta huoltajalle. Reitit, kuljetusmuoto ja aikataulut ilmoitetaan elokuussa ennen lukuvuoden alkamista.

Koulujen rehtorit vastaavat siitä, että kuljetusperiaatteet ja -säännöt käydään läpi yhdessä kuljetusoppilaiden kanssa jokaisen uuden lukuvuoden alussa. Koulujen rehtorit vastaavat siitä, että huoltajille kerrotaan keväällä, kun kolmasluokkalaiset siirtyvät 4. luokalle, mitä muutoksia se heille aiheuttaa. Koulu tiedottaa kuljetettavien oppilaiden vanhemmille kuljetusten periaatteista. Kuljetusperiaatteet ovat luettavissa Loviisan kaupungin verkkosivustolla www.loviisa.fi. Epäselvissä esikoulu- ja koulukuljetuksia koskevissa kysymyksissä huoltajat voivat ottaa yhteyttä sivistys- ja hyvinvointikeskukseen.

5. Säännöt ja ohjeet

Liikenneturvallisuus on kuljetuksen aikana tärkeää. Koulun säännöt ovat voimassa myös koulumatkan aikana.

Koulukuljetuksessa mukana olevien lasten huoltajat vastaavat siitä, että lapsi pääsee turvallisesti kotoa linja-autoon tai taksiin ja linja-autosta tai taksista kotiin. Huoltajien toivotaan huolehtivan siitä, että koulunsa ja esikoulunsa aloittaville ja vanhemmillekin oppilaille opetetaan hyvin koulumatkareitti, aikataulujen käyttö ja liikenteessä liikkuminen. Nämä asiat kerrataan vuosittain.

Alla on lueteltu periaatteita ja ohjeita, joiden mukaan koulukuljetuksien aikana on toimittava. Periaatteita noudattamalla koulukuljetukset sujuvat joustavasti ja turvallisesti.

5.1. Ohjeita oppilaille ja huoltajille

- Oppilaat ovat ajoissa hakupaikalla.
- Myöhästynyttä oppilasta ei kuljeteta erikseen.
- Oppilaan poissaolosta ilmoitetaan liikennöitsijälle viipymättä.
- Oppilas on pukeutunut sään mukaisesti.
- Oppilas käyttää pimeällä heijastinta tai heijastinliiviä (myös kaupunki- ja taajama-alueella).
- Oppilas ottaa kyytiin vain sellaisia urheiluvälineitä ja muita ylimääräisiä tavaroita, joita tarvitaan työjärjestyksen mukaisesti esimerkiksi liikuntatunneilla ja joiden tuomisesta on muuten erikseen sovittu koulun kanssa. Huoltajan tehtävä on myös huolehtia siitä, että urheiluvälineet ja muut ylimääräiset tavarat on pakattu asianmukaisesti.
- Autoon mennään rauhallisesti.
- Autoon mennään istumaan yhdessä sovituille paikoille.
- Autossa ei saa liikkua kuljetuksen aikana.
- Turvavyöt on pidettävä kiinni koko ajomatkan ajan.
- Reput pidetään joko jaloissa, sylissä tai tavaratilassa.
- Oppilas ei poistuessaan autosta saa lähteä ylittämään tietä kouluauton edestä tai takaa, vaan hän odottaa, että auto on lähtenyt.
- Kuljettaja odottaa oppilasta 5 minuuttia koulun loppumisen jälkeen. Jos oppilas itsestään johtuvasta syystä myöhästyy koulukuljetuksesta, kuljetusvelvollisuus katsotaan oppilaan kohdalta täytetyksi (viivytystä kannattaa keskustella kodeissa ja opettajien tulee myös tämä huomioida).
- Linja-autoa käytettäessä on annettava selvä ja reipas pysähtymismerkki.
- Hämärän ja pimeän aikana heijastin helpottaa ratkaisevasti näkymistä.
- Huoltajat harjoittelevat lapsen kanssa linja-autolla kulkemista.
- Koulukuljetusautoon ei saa ottaa kavereita mukaan.
- Huoltaja ei voi tilata koulukuljetusta eikä tehdä muutoksia kuljetusreittiin.
- Aamuisin koulukuljetusauto voi saapua hieman ilmoitettua aikaa myöhemmin.
- Koulukuljetusauto ei saa ohittaa hakupaikkaa ennen sovittua aikaa, elleivät kaikki ajolistojen mukaan hakupaikasta kyytiin nousevat oppilaat ole mukana.
- Iltapäivisin koulukuljetusoppilaat haetaan kouluilta suunnitellun ajoreitin mukaisesti.

Huoltajat opastavat lastaan asianmukaiseen käyttäytymiseen ja turvallisuuteen koulumatkojen aikana sekä kertovat tarvittaessa kuljettajalle lapsen sairauksista (esimerkiksi diabetes, epilepsia) ja mahdollisesta lääkityksestä.

Koulukuljetusauton kuljettaja saa ja hänen pitää puuttua kuljetuksen aikana ilmeneviin häiriötilanteisiin.

Ohjeet linja-autolla matkustamiseen

Kaikkien on käytettävä turvavyötä istuessaan sellaisella paikalla, mihin se on asennettu. Oppilaita kuljettavan kouluauton (tilausliikenteen, taksin, pienoislinja-auton) kuljettajan on myös käytettävä turvavyötä.

Matkakortit

Oppilaille jaetaan ensimmäisenä koulupäivänä henkilökohtainen matka- tai bussikortti, joka kelpaa linja-autoissa vain koulupäivinä kodin ja koulun välisellä matkalla (2 matkaa/päivä). Koulumatkalla tarkoitetaan oppilaan välitöntä matkaa suoraan kotoa kouluun ja koulusta kotiin. Kaupunki hankkii lukuvuoden ensimmäisen bussikortin. Mikäli kortti häviää, varastetaan tai rikkoutuu, siitä tulee ilmoittaa välittömästi koululle. Oppilaan on tällöin hankittava uusi kortti Matkahuollosta koulun antamalla kirjallisella luvalla ja maksettava se itse voimassaolevan taksan mukaan. Kortin häviämisen ja uuden kortin lunastamisen välisenä aikana oppilas vastaa itse matkakustannuksista. Jos oppilas on unohtanut kortin kotiin tai kouluun, kuljettaja kirjaa sivistys- ja hyvinvointikeskuksen laatimalle lomakkeelle oppilaan tiedot (nimen, koulun, luokka-asteen) ja linja-autoyhtiö laskuttaa matkat kerran kuukaudessa sivistys- ja hyvinvointikeskukselta. Bussikortti on Loviisan kaupungin omaisuutta eikä sitä saa sotkea, taittaa tai muulla tavalla vahingoittaa.

Vahingoitetun kortin korvaa oppilas tai huoltaja. Jos kortti lakkaa toimimasta, on otettava yhteys kouluun. Viallisesta kortista ei peritä maksua. Kortti palautetaan kouluun lukuvuoden lopussa tai jos kuljetustarve tai -oikeus muuttuu. Jos korttia ei palauteta, peritään kortin hinta oppilaalta. Sivistys- ja hyvinvointikeskus antaa luvan tästä käytänteestä poikkeamiseen.

5.2. Ohjeita kouluille

- Koulun vastuulla on tiedottaa koulukuljetusjärjestelyistä huoltajille.
- Koulun rehtori huolehtii, että liikennöitsijä saa kuljetusoppilaiden kuljetusaikataulut ja muut tarvittavat tiedot ajoissa.
- Työjärjestysten suunnittelussa huomioidaan kuljetusjärjestelyjen kustannustehokkuus siten, että aina ensisijaisesti käytetään joukkoliikennettä.
- Oppilaat aikataulutetaan koulujen lukujärjestysten mukaisesti koulukuljetusreiteille.
- Erityistä huolenpitoa vaativilla oppilailla (esimerkiksi kehitysvammaisilla oppilailla, erityisoppilailla) on tarpeen vaatiessa koulunkäynninohjaaja vastaanottamassa koulukuljetuksesta tai saattamassa koulukuljetukseen.
- Esikoulu/koulu järjestää kuljetusoppilaiden valvonnan ja tilan kuljetusten odotusajaksi.
- Jokaisella koululla on kuljetuksista vastaava.
- Esikoulu/koulu tiedottaa oman esikoulunsa/koulunsa koulukuljetuksia hoitavan henkilön ajantasaiset yhteystiedot liikennöitsijälle ja huoltajille.
- Kuljetuksiin liittyvät reklamaatiot tehdään aina kirjallisesti. Reklamaatioon kirjataan tapahtuma-aika ja -paikka kellonajan tarkkuudella sekä tieto siitä, kenen kuljetusta reklamaatio koskee.
- Esikoulu/koulu järjestää poikkeavista työjärjestyksistä aiheutuvat kuljetusmuutokset (kuljetusten peruutukset sekä uudet kuljetusjärjestelyt).
- Esikoulu/koulu tiedottaa koulukuljetusjärjestelyistä huoltajille.
- Koulu tilaa koulumatkakortit Matkahuollosta.
- Oppilaan tapaturman vuoksi tarvittava koulukuljetus pyritään järjestämään lääkärintodistuksen toimittamispäivän jälkeisestä päivästä alkaen.

5.3. Ohjeita liikennöitsijälle ja kuljettajalle

- Kohtele lapsia tasavertaisina asiakkaina ja tulevina aikuisina.
- Huolehdi hyvästä fyysisestä ja henkisestä ajokunnosta, sillä vaativa ja riskialtis kuljetustehtävä edellyttää niitä.
- Esittäydy lukuvuoden alussa uusille kuljetusoppilaille.
- Pidä kuljetettavien oppilaiden nimilista mukana ja päivitä mahdolliset muutokset nimilistaan heti muutosilmoituksen jälkeen.
- Kuljetuksissa käytettävän auton kunnan on oltava määräysten sekä ohjeiden mukainen ja siisti. Muun muassa turvavöiden oltava kunnossa ja niitä on oltava riittävä määrä.
- Kuljetettavaan tai heidän perheisiinsä liittyvistä asioista ei kerrota ulkopuolisille. Kuljetusluettelot on tarkoitettu vain kuljettajaa varten.
- Varmista, että kuljetettavilla on turvavyöt kiinni liikkeelle lähdettäessä.
- Noudata liikennesääntöjä ja nopeusrajoituksia ja ole samalla esimerkkinä lapsille.
- Sovi esikoulujen/koulujen kuljetuksesta vastaavien kanssa oppilaan haku-/jättöpaikoista.
- Huolehdi erityistä huolenpitoa vaativien (esimerkiksi kehitysvammaisten) oppilaiden luovuttamisesta vastaanottavalle henkilölle asti.
- Aja koulukuljetusreitit tilauksen mukaisesti ja noudata sovittua aikataulua.
- Huolehdi järjestyksenpidosta autossa.
- Pysäköi auto siten, että kuljetettava voi nousta kyytiin ja jäädä pois kyydistä turvallisessa paikassa.
- Sijoita oppilaat autoon heidän kokonsa ja erityistarpeensa huomioiden.
- Noudata kuormitusmääräyksiä.
- Kuljeta oppilaan tarvitsemia liikuntavälineitä (esimerkiksi sukset, pulkka) asianmukaisesti.
- Opasta autosta poistuvaa oppilasta.
- Ongelmatilanteissa ole yhteydessä huoltajaan tai kouluun.
- Auto varustetaan alkolukolla (laki alkolukon käytöstä koulu- ja päivähoitokuljetuksissa 2010/1110) ja koulukuljetusasetuksen mukaisella koulukyyti-merkillä.
- Liikennöitsijöiden/kuljettajien vastuu kattaa matkan autoon noususta kotipysäkiltä tai noutopisteestä koulun pysäkille jättämiseen ja toisin päin.
- Liikennöitsijä vastaa kuljettajiensa rikostaustan selvittämisestä (laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 504/2002).

5.4. *Kuljetettavien luettelot*

Loviisan kaupunki antaa kuljetusoppilaista luettelon kuljetuksen suorittajalle. Luettelo tulee olla autossa kuljetusten aikana, ja sivistys- ja hyvinvointikeskus päivittää sen tarpeen vaatiessa. Tilaaja maksaa vain luetteloon merkittyjen esikoululaisten/koululaisten kuljetuksesta. Kunta ei vastaa kuljetussuunnitelmasta poikkeavista kuljetuksista, esimerkiksi kaverikuljetuksista. Kuljetusta edellyttävät satunnaiset sairaustapaukset ilmoitetaan kuljettajille sovitulla tavalla erikseen ja näitä oppilaita ei merkitä erikseen kuljetusluetteloon. Kuljettajalla tulee olla autossaan myös luettelo niistä oppilaista, jotka eivät kuulu kuljetusoikeuden piiriin, mutta kulkevat koulukuljetuksen mukana kuljettajan ja huoltajan välisellä sopimuksella. Luettelo tulee toimittaa myös sivistys- ja hyvinvointikeskukseen, ja näiden ylimääräisten kuljetettavien mukanaolo ei saa vaikuttaa kaupungin hyväksymiin koulukuljetusjärjestelyihin.

5.5. *Poikkeustilanteet ja erimielisyydet*

Oppilaan koulumatka on reitti suorinta tietä kotoa esiopetuspaikkaan/kouluun ja takaisin. Koulumatkaksi ei katsota oppilaan poikkeamista koulureitiltä tai jos hän ei käytä hänelle osoitettua koulukuljetusta, esimerkiksi jos oppilas menee koulusta suoraan kaverin luokse tai huoltaja hakee hänet koululta.

Koulukuljetusauto ei saavu pysäkille

Ajokelin ollessa erityisen huono tai muista erityisistä syistä voi joskus käydä niin, että auto ei pääse kulkemaan aikataulun mukaisesti. Liikennöitsijä on tällöin velvollinen järjestämään korvaavan kuljetuksen mahdollisuuksien mukaan. Oppilaan ei pidä kuitenkaan odottaa kuljetusta pysäkillä loputtomiin (=yli 20 minuuttia), vaan on parasta, että hän menee takaisin kotiinsa tai saa kyydin kouluun huoltajiltaan.

Onnettomuudet

Jos koulukuljetusautolle tapahtuu liikenneonnettomuus, kuljetusoppilaat noudattavat ensisijaisesti kuljettajan ohjeita. Kuljettaja ilmoittaa onnettomuudesta koululle. Jos sattuu vakavuusasteeltaan lievempi onnettomuus, esikoulu/koulu on velvollinen tiedottamaan oppilaiden huoltajille tapahtuneesta. Mikäli sattuu vakava liikenneonnettomuus, jossa tapahtuu henkilövahinkoja, vastaa poliisi tilanteen hallinnasta ja tiedottamisesta.

Poikkeukselliset sääolosuhteet

Poikkeuksellisten sääolosuhteiden (esimerkiksi kovan pakkasen) vuoksi ei järjestetä erillisiä kuljetuksia. Kuljetusoppilaat kuljetetaan kuitenkin tavalliseen tapaan. Lapsilta edellytetään sään mukaista pukeutumista.

Kuljetuksen laatuun ei olla tyytyväisiä

Mikäli kuljetusoppilas ja hänen huoltajansa eivät ole tyytyväisiä kuljetuksen laatuun, tulee huoltajan ottaa yhteyttä esikouluun/kouluun. Esikoulu/koulu selvittää ongelmatilanteet, ja ne kirjataan ylös rehtorin kanssa. Liikennöitsijään otetaan yhteyttä tilanteiden selvittämiseksi ja palvelun parantamiseksi.

Erimielisyydet liikennöitsijän kanssa

Jos syntyy erimielisyyksiä, ollaan ensisijaisesti yhteydessä koulun rehtoriin. Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen suunnittelija ja koulutuspäällikkö auttavat erimielisyyksien ratkaisemisessa.

Pääsääntöisesti liikennöitsijä yhdessä rehtorin kanssa osoittaa oppilaalle kuljetuksen nouto-/jättöpaikan, joka voi olla linja-autopysäkki, liittymä tai muu liikenteellisesti turvallinen paikka. Jos oppilaan huoltajalla ja liikennöitsijällä on erimielinen näkemys pysäkin paikasta, päättää rehtori lopullisen paikan.

Vahinko- tai ilkivaltatapaus

Mikäli oppilas aiheuttaa koulukuljetusautolle vahinkoa ja/tai ilkivaltaa, on hän velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingon. Tällöin oppilaan huoltaja ja liikennöitsijä sopivat keskenään vahinkojen korvaamisesta. Loviisan kaupunki ei korvaa oppilaiden koulukuljetusautoille aiheuttamia vahinkoja.

6. Liikennekasvatus ja -turvallisuus

Loviisan kaupunki pyrkii jatkuvasti omalta osaltaan parantamaan koulumatkojen turvallisuutta.

Päävastuu liikennekasvatuksesta on kuitenkin huoltajilla, jotka ovat velvollisia opastamaan lapsiaan liikkumaan turvallisesti liikenteessä. Huoltajien toivotaan huolehtivan siitä, että erityisesti koulunsa aloittaville, mutta myös vanhemmille oppilaille, opetetaan hyvin koulureitti, aikataulut ja liikenteessä kulkeminen. Huoltajien on neuvottava ja opastettava, tarpeen mukaan kuljettava mukana sekä saatettava lasta, kunnes hän oppii itse kulkemaan ja huomioimaan liikennettä. Huoltajat vastaavat koulukuljetuksessa olevien lasten turvallisesta pääsystä kotoa autoon ja autosta kotiin.

Huoltajien tulee arvioida, onko heidän lapsensa riittävän kypsä kulkemaan koulumatkan tai osan koulumatkasta pyörällä. Suositus on, että esikoululaiset ja 1. ja 2. luokan oppilaat eivät kulkisi kouluun pyörällä. Pyöräilykypäriä tulee lain mukaan käyttää aina pyöräillessä. Lisäksi tulee huolehtia heijastimen käytöstä pimeänä vuodenaikana. Oppilas on koulun vastuulla nousemaan autosta koulun luona ja koulun päättymisestä autoon nousuun.

Esikoulut/koulut tiedottavat poikkeustapauksista edelleen liikennöitsijöille ja koteihin.

Laki järjestyksen pitämisestä joukkoliikenteessä oikeuttaa kuljettajan poistamaan häiriötä aiheuttavan matkustajan, joka kielloista huolimatta jatkaa häiriön aiheuttamista. Matkustajaa ei saa kuitenkaan poistaa, jos siitä aiheutuisi vaaraa hänen terveydelleen.

Oppilas voi vaikuttaa omaan turvallisuuteensa myös koulukuljetuksen ja julkisen liikenteen käyttäjänä. Kuljettajalle on taattava työrauha, jotta hän voi keskittyä ajamiseen. Oppilaat eivät saa myöskään häiritä muita matkustajia.

Kunta on vakuuttanut kaikki oppilaat esiopetuksessa/koulussa tai koulumatkalla tapahtuvan tapaturman varalta. Vakuutus koskee varsinaista esiopetus-/kouluaikaa ja koulumatkaa sekä koulun järjestämiä opintoretkeä ja muita retkeä. Vakuutus korvaa tapaturman aiheuttamat hoitokulut. Esinevahinkoja ei korvata. Liikennevahingoissa korvausta haetaan ensisijaisesti liikennevakuutuksesta.

Koulun piha-alueen liikenne järjestetään siten, että se ei vaaranna oppilasturvallisuutta. Koulut osoittavat piha-alueiden tuntumasta huoltajille turvallisen oppilaiden jättö- ja noutopaikan.

Liikennöitsijöiden ja kuljettajien vastuu kattaa matkan autoon noususta kotipysäkiltä tai noutopisteestä koulun pysäkille jättämiseen ja toisin päin.

7. Liitteet

Koulujen mittauspisteet koulumatkaa varten

Teiden ylittämisen riskiluvun laskentaohje, katso: Kasvatus- ja sivistyslautakunnan päätös 26.3.2019, § 26